

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЛОГІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
доц. Комаха Л.Г.

_____ 2017 року
« ____ » _____

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ НАУКОВОГО ЗНАННЯ”**

для студентів філософського факультету

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **033 Філософія**
освітній рівень **Магістр**
освітня програма **Філософія**
вид дисципліни **Обов’язкова**

Форма навчання **денна**
Семестр **1**
Навчальний рік **2017/2018**
Кількість кредитів ECTS **3**
Мова викладання **українська**
Форма заключного контролю **залік**

Викладачі: Щербина Олена Юріївна, д.ф.н., доцент, професор кафедри логіки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: *Щербина Олена Юріївна, д.ф.н, доцент, професор кафедри логіки*

Затверджено

«___»_____2017 р.

Зав. кафедри логіки

_____ (проф. Хоменко І.В.)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2017 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » серпня 2017 року № 2

Голова науково-методичної комісії _____ (доц. Маслікова І.І.)

« 31 » серпня 2017 року

ВСТУП

Мета дисципліни – забезпечення знань основних філософських проблем, що виникають у процесі логічного аналізу наукового знання, що дасть можливість студентам орієнтуватися у колі головних проблем взаємозв'язку логіки та філософії, глибоко зрозуміти складну поліфункціональну діяльність мислення, механізми здобуття нового знання, релевантно застосовувати методи логіки для дослідження наукових проблем у своїй професійній царині.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; головні терміни, закони, методи науки логіки, основні методи наукових досліджень.
2. **Вміти** логічно правильно поділяти, класифікувати, визначати поняття, виявляти логічну структуру висловлювань і на підставі цього витлумачувати їх, логічно коректно задавати запитання і давати відповіді на них, будувати міркування, робити раціональні висновки з наявної інформації, знаходити помилки у міркуваннях.
3. **Володіти елементарними навичками** роботи з фаховою літературою, наукового дослідження та управління інформацією, критичного ставлення до подій та явищ.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Філософські проблеми логічного аналізу наукового знання» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін та викладається у 1 семестрі магістратури. Навчальна дисципліна знайомить студентів з проблемою взаємозв'язку філософії та логіки, акцентуючи увагу на складнощях визначення філософії логіки та філософської логіки. Аналізуються проблеми витлумачення понять «логічний аналіз» та «логічне моделювання», основні філософські проблеми, що виникають у процесі логічного аналізу наукового знання. Визначаються поняття логіки наукового пізнання, яка, реалізуючи методологічну функцію формальної логіки, розкриває принципи побудови наукових теорій, сутність їх методологічного аналізу. При розгляді питання обґрунтування підстав науки як металогічної проблеми з'ясовуються особливості «методу ідеальних елементів» Д. Гільберта. У контексті висвітлення проблеми істини у філософії та логіці розглядаються особливості семантичної теорії істини А. Тарського, позиція Я. Хінттики щодо когерентної теорії істини, теоретико-ігрового визначення істини, В. Квайна щодо лінгвістичної теорії логічної істини. Розглядаються основні значення термінів «евристика» та «філософська евристика», а також пояснюється та демонструється на прикладах розв'язання логічних задач евристична роль методу діаграм Л. Керролла.

4. Завдання (навчальні цілі) – забезпечити студентів знанням про коло основних філософських проблем логічного аналізу наукового знання,

особливості аналізу мови науки, моделі обґрунтування теорії, сутність її логічного аналізу, що забезпечить вміння релевантно застосовувати логічні засоби, методи, евристичні прийоми при аналізі відомого та здобутті нового знання, грамотно презентувати свою позицію та критикувати позиції інших учасників спілкування.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	коло основних проблем взаємозв'язку логіки та філософії, проблеми витлумачення понять «логічний аналіз» та «логічне моделювання»	Лекція, семінар	Усна відповідь, письмова контрольна робота	5
1.2	визначення теорії як особливого об'єкту аналізу в логіці науки, її основні властивості, сутність методологічного аналізу, моделі обґрунтування (дедуктивну та індуктивну)	Лекція, семінар	Усна відповідь, експрес-тестування	5
1.3	основні ідеї програми обґрунтування математики Д. Гільберта та теореми К. Гьоделя, з яких випливає її нездійсненність, сутність «методу ідеальних елементів» Д. Гільберта;	Лекція, семінар, конспекти першоджерел	Усна відповідь, експрес-тестування	5
1.4	класифікацію теорій істини залежно від змісту, який вкладається у поняття «істина» та за методами дослідження, що використовуються	Лекція, семінар, конспекти першоджерел	Усна відповідь, письмова контрольна робота	5
1.5	основні значення термінів «евристика» і «філософська	Лекція, семінар	Усна відповідь	5

	евристика»			
1.6	сутність методу діаграм Л. Керролла та його евристичну роль у науковому пізнанні	Лекція		5
	Вміти:			
2.1	проводити методологічний аналіз теорії	Семінар	Письмові завдання, письмова контрольна робота	5
2.2	застосовувати дедуктивну та індуктивну моделі обґрунтування у процесі аналізу певних філософських проблем	Семінар	Письмові завдання	5
2.3	використовувати інтерпретацію як засіб обґрунтування для дослідження наукових проблем у своїй професійній сфері	Семінар	Письмові завдання	5
2.4	релевантно застосовувати логічні засоби, методи, евристичні прийоми при аналізі відомого та здобутті нового знання	Семінар	Письмова творча робота	10
2.5	застосовувати методи логіки для дослідження наукових проблем у своїй професійній сфері	Семінар	Самостійна робота	5
	Комунікація:			
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Семінар	Обговорення семінарських питань	5
3.2	грамотно презентувати свою позицію стосовно обговорюваної теми	Семінар	Презентація самостійної роботи	10
3.3	брати участь у фахових дискусіях у процесі аудиторної роботи	Семінар	Захист результатів творчої роботи	15
	Автономність та відповідальність			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати	Самостійна робота	Конспекти першоджерел	3

	літературу з логіко-філософських досліджень			
4.2	приймати самостійні рішення щодо вибору логічних засобів, методів, евристичних прийомів при аналізі відомого та здобутті нового знання, підготовки та побудови аргументації в публічних виступах	Семинар	Самостійна робота, письмова творча робота	4
4.3	нести відповідальність за неангажованість оцінки публічного захисту евристичного аналізу казки	Семинар	Обговорення результатів письмової творчої роботи	3

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибірових дисциплін)

	Результати навчання дисципліни					
Програмні результати навчання		.1	.2	.1	.1	.2

7. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1–1.6), що складає 30% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1–2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 70% загальної оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів

- семестрове оцінювання:

1. Усна відповідь:

3 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання;

2 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності.

2. Експрес-тестування:

2 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом,

1 бал – студент не в повному обсязі володіє матеріалом.

3. Конспект першоджерел:

15 балів («3» x 5) – студент ретельно опрацював всі необхідні тексти,
5 балів («1» x 5) – студент законспектував не у повному обсязі всі необхідні тексти.

4. Письмові завдання:

2 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно виконує практичні завдання;

1 бал – студент у цілому володіє навчальним матеріалом, виконання практичних завдань містить суттєві неточності.

5. Самостійна робота (написання есе з проблематики курсу, письмова творча робота):

20-17 – балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє прийнятність, достатність, релевантність, відсутність помилок у побудованій аргументації в самостійній (при написанні есе)/ письмовій творчій роботі, вміння визначати евристики у процесі виконання останньої;

16-13 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, в основному розкриває зміст поставленого завдання. Допускаються несуттєві неточності, помилки у побудованій аргументації в самостійній (при написанні есе)/ письмовій творчій роботі;

12-8 балів – у цілому студент володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

7-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамостійність у виконанні завдань.

- підсумкове оцінювання:

Підсумкова контрольна робота:

20-17 – балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, всебічно розкриває зміст поставленого завдання;

16-13 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, в основному розкриває зміст поставленого завдання. Допускаються несуттєві неточності;

12-8 балів – у цілому студент володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

7-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несаможиттєвість у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу зі змістової частини та виконання індивідуальних творчих робіт.

7.2. Організація оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 балів	Max – 80 балів
Усна відповідь	Семінари протягом семестру	«2» x 5 = 10	«3» x 5 = 15
Письмові завдання	Семінари протягом семестру	«2» x 2 = 4	«3» x 2 = 6
Експрес-тестування	Семінари протягом семестру	«1» x 2 = 2	«2» x 2 = 4
Конспекти першоджерел	Жовтень	«1» x 5 = 5	«3» x 5 = 15
Написання есе з проблематики курсу (самостійна робота)	Листопад	«13» x 1 = 13	«20» x 1 = 20
Письмова творча робота (евристичний аналіз казки)	Листопад	«14» x 1 = 14	«20» x 1 = 20
Підсумкова контрольна робота	Останній семінар	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як проста сума балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни: у курсі передбачено 1 змістова частина. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів з використанням інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		Лек.	Сем.	Сам. роб.
1.	Тема 1. Проблема взаємозв'язку логіки та філософії	4	4	
2.	Тема 2. Логічне обґрунтування теорії	2	2	
3.	Тема 3. Обґрунтування підстав науки як металогічна проблема	2	2	2
4.	Тема 4. Проблема істини у філософії та логіці	2	2	10
5.	Тема 5. Філософська евристика	2	2	30
6.	Тема 6. Метод діаграм Л. Керролла та його евристична роль	2		20
7.	Підсумкова контрольна робота		2	
	Всього	14	14	62

Загальний обсяг – год., у тому числі:

Лекцій – **14** год.,

Семінарських занять – **14** год.,

Самостійна робота – 62 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. *Beaney, M.* Analysis. The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2015 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <<http://plato.stanford.edu/archives/spr2015/entries/analysis/>>
2. *Гильберт Д.* Познание природы и логика // Знание – сила. – М., 1998, №1 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vivovoco.rsl.ru/VV/PAPERS/NATURE/GILBERT.HTM>.
3. *Конверский А.Е.* Теория и ее обоснование. – К., 2000.
4. *Куайн У.* Философия логики. – М., 2008.
5. *Тарский А.* О обосновании научной семантики // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.philosophy.ru/library/tarski/sema.html>.

6. *Смирнова Е.Д.* Логика и философия. – М., 1996.
7. *Хинтиikka Я.* Проблема истины в современной философии // Вопросы философии. –1996. – № 9. – С. 46-58.
8. *Хинтиikka Я.* Истина после Тарского // [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://sbiblio.com/biblio/archive/hin_ist/
9. *Щербина О.Ю.* Філософія логіки, філософська логіка, аргументація // Філософська думка. – 2013. – № 5. – С. 103-112.
10. *Щербина О.Ю.* Проблеми витлумачення понять «логічний аналіз» та «логічне моделювання» у дослідженнях з юридичної аргументації // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2017. – № 26. – С. 28-31.

Додаткова:

1. *Анисов А.М.* Что есть истина? // Теоретический журнал «Credo new», 2005. // [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://credonew.ru/content/view/453/30/>
2. *Боброва Л.А.* Философия и логика: новые взаимосвязи. – М., 2003.
3. *Даниленко В.П.* Языковая картина мира в гипотезе Сепира-Уорфа // [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://old.islu.ru/danilenko/articles/sepirkart.htm>
4. *Карамішева Н.В.* Логіка (теоретична і прикладна): навч. посіб. – К., 2011. – С. 370 –387, 393– 398.
5. *Карпенко А.С.* Современные исследования в философской логике // Вопросы философии. – М., 2003, №9.
6. *Пятницын Б.Н.* Логика как модель // Исследования по логике научного познания. – М., 1990. – С. 94-101.
7. *Смирнова Е.Д.* И. Кант и финитная установка Д. Гильберта // Логические исследования. – 1997. – Вып. 4. – С. 304-309.
8. *Смирнова Е.Д.* Логика в философии и философия логики // Логические исследования. – 2000. – Вып.7. – С. 217-231.
9. *Тарський А.* Поняття істини в формалізованих мовах / Пер. з англ. Н.Філіпенко. – К., 1998.
10. *Тульчинский Г.Л.* Льюис Кэрролл: нонсенс как предпосылка истины // Россия и Британия в эпоху Просвещения. Опыт философской и культурной компаративистики. Часть 1. Философский век. Альманах 19. СПб. –2002. – С. 130-150. // [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://hpsy.ru/public/x3085.htm>
11. *Щербина О.Ю.* Логіка як структурна модель дійсності // Мультиверсум. Філософський альманах. – К., 2002. – Вип. 27. – С.189-197.
12. *Beaney, M.* Definitions and Descriptions of Analysis. Supplement to Analysis. The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2015 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL. // [Электронный ресурс] – Режим доступа: < <http://plato.stanford.edu/entries/analysis/s1.html>>
13. *Burgess, John P.* Philosophical Logic. – Princeton University Press. Princeton and Oxford, 2009.
14. *Fisher, Jennifer.* On the Philosophy of Logic. – Belmont: Thomson Wadsworth, 2008.

15. *Freeman J.B.* The Place of Informal Logic in Logic // Ralph H. Jonson and J. Anthony Blair, eds., *New Essays in Informal Logic*. Windsor, Ontario, Canada: *Informal Logic*. – 1994. – P. 36-49.
16. *Hintikka J. and Sandu G.* What is Logic? // *Handbook of the Philosophy of Science. Philosophy of Logic.* / Dov M. Gabbay, Paul Thagard and John Woods (General eds). Dale Jacquette (Volume eds). – 2007. – P. 13-39.
17. *Jacquette D.* Introduction: Philosophy of Logic Today // *Handbook of the Philosophy of Science. Philosophy of Logic.* / Dov M. Gabbay, Paul Thagard and John Woods (General eds). Dale Jacquette (Volume eds). – 2007. – P. 1-12.